

Warszawa, dnia 15 lutego 2017 r.

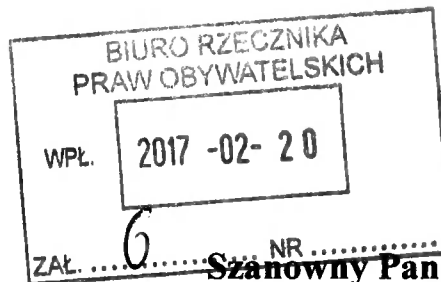
**SĄD NAJWYŻSZY
IZBA KARNA**

pl. Krasińskich 2/4/6
00-951 Warszawa
tel. 022 530-83-95
tel./fax 022 530-90-74

sygn. akt I KZP 1/17
(II.501.4.2016.MM)

RPW/10826/2017 P
Data:2017-02-20

Szanowny Pan
dr Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Uprzejmie przesyłam w załączeniu stanowisko Prokuratury Krajowej z dnia 13 lutego 2017 r., w sprawie wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 18 stycznia 2017 roku, nr pisma II.501.4.2016.MM o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego.

Załącznik 1

Przewodniczący Wydziału I

Zagadnień Prawnych

/ - Sędzia SN Dariusz Świecki - /

Warszawa, dnia 13 lutego 2017 r.

PK IV Zpk 2.2017

dot. I KZP 1/17

Sąd Najwyższy

Izba Karna

w W a r s z a w i e

STANOWISKO

Prokuratury Krajowej w sprawie wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich
o podjęcie uchwały dla wyjaśnienia rozbieżności w wykładni prawa

Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się w dniu 18 stycznia 2017 r. (nr pisma II.501.4.2016.MM) na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.) oraz art. 60 § 2 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 1254 ze zm.) o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżności w wykładni prawa – następującego zagadnienia prawnego:

„ 1) czy przerwy pomiędzy okresami, w których sprawca uporczywie uchyla się od wykonania ciężącego na nim obowiązku opieki przez nielożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża

ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (art. 209 § 1 k.k.) powodują, że całość jego zachowania, z wyłączeniem okresu przerw, stanowi jeden czyn, czy też wiele czynów ?

2) czy przestępstwo niealimentacji (art. 209 § 1 k.k.) zostaje dokonane z momentem rozpoczęcia czasowego wykonywania obowiązku łożenia na rzecz osoby uprawnionej, czy też czasowe wykonywanie tego obowiązku nie przerywa ciągłości czynu ? ”

i w związku z tym wnoszę o odmowę podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Na wstępie należy wskazać, że uprawnione podmioty (Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Rzecznik Praw Obywatelskich, Prokurator Generalny, oraz, w zakresie swojej właściwości, Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznik Praw Dziecka, Przewodniczący Rady Dialogu Społecznego, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego i Rzecznik Finansowy) mogą wystąpić z wnioskiem o podjęcie uchwały wyjaśniającej przepisy prawne w trybie art. 60 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 1254 ze zm. – dalej w skrócie „u.s.n.”) wtedy, jeśli „w orzecznictwie sądów powszechnych, sądów wojskowych lub Sądu Najwyższego ujawnią się rozbieżności w wykładni prawa”.

Rzecznik Praw Obywatelskich przywołał wprawdzie w części dyspozytywnej wniosku jako jego podstawę również przepis art. 16 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.), lecz tak w orzecznictwie, jak i w piśmiennictwie wskazuje się, że przepis ten częściowo stracił swoją aktualność z dniem wejścia w życie art. 60 u.s.n. (por. zwłaszcza postanowienia

SN z dnia 23 marca 2011 r., I KZP 1/11, OSNKW 2011, z. 5, poz. 38, z dnia 27 czerwca 2014 r., I KZP 9/14, OSNKW 2014, z. 8, poz. 60 i z dnia 25 lutego 2016 r., I KZP 18/15, OSNKW 2016, z. 4, poz. 24; zob. także S. Trociuk: Komentarz do ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, Warszawa 2014, s. 98-100; J. Świeca: Ustawa o Rzeczniku Praw Obywatelskich. Komentarz, Warszawa 2010, s. 195 i n.). Podkreślić też należy, że zarówno w *petitum* wniosku, jak i w jego uzasadnieniu wskazano jako merytoryczną podstawę „ujawnione w orzecznictwie sądowym rozbieżności w wykładni art. 209 § 1 k.k.”

Art. 60 § 1 u.s.n. wprowadził istotne zmiany w stosunku do unormowania z art. 13 pkt 3 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r., Nr 101, poz. 924 ze zm.) w zakresie przedmiotowych przesłanek dopuszczalności podejmowania uchwał abstrakcyjnych. W stosunku do poprzedniego unormowania, możliwość przedstawienia Sądowi Najwyższemu abstrakcyjnych zagadnień prawnych została w znacznym stopniu ograniczona pod względem przedmiotowym. O ile poprzednio zagadnienie takie mogło powstać nie tylko na tle rozbieżności w orzecznictwie, ale także na tle wątpliwości w praktyce, o tyle obecnie zagadnienie prawne może powstać wyłącznie na tle rozbieżności w orzecznictwie. Ponadto, poprzednio przesłanka zagadnienia prawnego była określona jako potrzeba wyjaśnienia przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie, podczas gdy obecnie chodzi o rozbieżność w orzecznictwie wynikającą z rozbieżnej wykładni prawa. W poprzednim stanie prawnym nacisk był więc położony na stosowanie przepisów, a nie na wykładnię prawa, zaś obecnie rozbieżność w orzecznictwie ma wprost dotyczyć wykładni prawa (por. postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2004 r. sygn. III CZP 25/04, OSNC 2005, z. 7-8, poz. 146). Wykładnia prawa w tzw. pragmatycznym rozumieniu tego pojęcia to zespół czynności zmierzających do ustalenia prawidłowego znaczenia przepisów prawa. W sensie apragmatycznym

wykładnia prawa zaś to po prostu rezultat tego procesu (por. L. Morawski, Wstęp do prawoznawstwa, Toruń 2002, s.157, M. Zieliński, Wykładnia prawa. Zasady. Reguły. Wskazówki, Warszawa 2002, s. 45). Stosowanie prawa natomiast polega na „ustalaniu skutków prawnych” pewnego stanu faktycznego, jeżeli owe ustalenia rozumie się jako określoną czynność konwencjonalną upoważnionego do tego organu (A. Redelbach, Sł. Wronkowska, Z. Ziemiński: Zarys teorii państwa i prawa, Warszawa 1994, s.253).

Sąd Najwyższy wskazywał niejednokrotnie, że warunkiem *sine qua non* podjęcia uchwały tzw. abstrakcyjnej jest ujawnienie się rozbieżności w wykładni prawa w orzecznictwie sądów. Brak takich rozbieżności powoduje odmowę podjęcia uchwały (por. m.in. postanowienie z dnia 25 lutego 2005 r., I KZP 33/04, LEX nr 142537).

Dla uznania, iż dane orzeczenie jest sprzeczne z innym należy przy tym uwzględnić całość rozważań poczynionych w porównywanych orzeczeniach (por. A. Skoczylas, Działalność uchwałodawcza Naczelnego Sądu Administracyjnego, Warszawa 2004, s. 123). Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia składu siedmiu sędziów z dnia 17 kwietnia 2003 r. WZP 1/03, (OSNKW 2003, z. 7 – 8, poz. 62), przyjął, że jeżeli tylko niektóre poglądy wyrażone w danym orzeczeniu są sprzeczne z dotychczasowym orzecznictwem, a ponadto nie ustalono, że poglądy te były podstawą rozważań i rozstrzygnięcia w sprawie, to nie zachodzi rozbieżność w orzecznictwie uzasadniająca podjęcie uchwały.

Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich nie spełnia wskazanych wyżej warunków, przy czym wydaje się, że zagadnienie sformułowane w punkcie drugim zredagowane zostało w sposób niewłaściwy, a w każdym razie nie odpowiadający wywodom zawartym w uzasadnieniu. Być może autorowi wniosku chodziło o moment zakończenia dokonywania przestępstwa z art. 209

§ 1 k.k., bowiem moment rozpoczęcia wykonywania obowiązku alimentacyjnego nie może być „momentem dokonania” przestępstwa.

Od razu należy też tu wskazać, że przedstawione we wniosku i załączone do niego poglądy prezesów sądów (przewodniczących wydziałów), zawarte w pismach kierowanych do Rzecznika w związku z jego wcześniejszym wystąpieniem, nie mogą być uznane za orzecznictwo sądowe (por. postanowienie SN z dnia 25 lutego 2016 r., I KZP 18/15). Nie mogą zatem być podstawą podjęcia uchwały w trybie art. 60 u.s.n.

W uzasadnieniu wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich wskazano szereg orzeczeń sądów powszechnych, w których sądy miały prezentować odmienne stanowiska co do tego, czy przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. jest jednym czynem niezależnie od liczby przerw w niealimentacji oraz ich długości, czy też fakt takiej przerwy powoduje, że mamy do czynienia z dwoma lub więcej czynami przestępnymi. Problem jednak w tym, że zdecydowana większość dołączonych do wniosku Rzecznika odpisów wyroków – mianowicie 53 spośród 66 załączonych - nie zawiera w ogóle uzasadnień, przez co nie sposób stwierdzić, iż orzekające sądy dokonały wykładni przepisu art. 209 § 1 k.k., jakimi instrumentami się posłużyły i jak ten proces wykładni przebiegał. Natomiast spośród 13 wyroków zawierających uzasadnienia, w 7 z tych uzasadnień nie znalazły się jakiegokolwiek rozważania co do podstaw przyjętej przez sądy konstrukcji prawnej, a w szczególności uznania, że mimo przerw w okresach niealimentacji przypisane przestępstwa stanowią jeden czyn z art. 209 § 1 k.k. Dotyczy to w szczególności wyroków: Sądu Rejonowego w Lublińcu z dnia 21 września 2015 r., II K 265/15; Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z dnia 21 czerwca 2011 r., II K 1578/10; Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 30 kwietnia 2015 r., VII Ka 225/15; Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 25 listopada 2014 r., XI K 828/14 oraz tegoż Sądu z dnia 22 stycznia 2014 r., III K 613/13; Sądu Rejonowego Poznań –

Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 17 stycznia 2014 r., III K 227/13 oraz tegoż Sądu z dnia 5 listopada 2014 r., VIII K 1040/13.

Analizując natomiast 6 pozostałych orzeczeń zawierających uzasadnienia trudno także dopatrzeć się w nich szerszych rozważań uzasadniających tezę o rozbieżnej wykładni prawa. W sprawie Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 18 marca 2015 r., XVI K 1044/14, w której oskarżonemu zarzucono przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. popełnione w okresie od 22 lutego 1997 r. do 4 lipca 2011 r. z wymienionymi w tym okresie przerwami wynikającymi z pobytu oskarżonego w jednostkach penitencjarnych – Sąd ten przyjął, że „takie określenie czynu i jego kwalifikacja prawna są nieprawidłowe”, gdyż w okolicznościach sprawy „zasadne było przyjęcie, że oskarżony działał z góry przyjętym zamiarem niełożenia na utrzymanie córek” i w tej sytuacji „z uwagi na z góry powzięty zamiar sprawcy możliwe było przyjęcie konstrukcji z art. 12 k.k.” Z kolei w wyroku Sądu Rejonowego w Lublińcu z dnia 14 kwietnia 2014 r., II K 706/13, Sąd ten przyjął, iż w miejsce zarzuczonego w akcie oskarżenia jednego czynu z art. 209 § 1 k.k. popełnionego w okresie od 25 maja 2011 r. do 5 grudnia 2013 r. na szkodę dwojga małoletnich dzieci, oskarżony dopuścił się dwóch czynów popełnionych w okresach od 26 maja 2011 r. do 19 stycznia 2012 r. oraz od 1 marca 2012 r. do 5 grudnia 2013 r. „eliminując z opisu czynu ponad miesięczny okres, gdy był on zarejestrowany jako bezrobotny stojąc na stanowisku, iż z chwilą rejestracji dał on wyraz potrzebie poszukiwania zatrudnienia dającego mu możliwość zarobkowania i płacenia alimentów”. Sąd przyjął, że oskarżony „dopuścił się ciągu przestępstw z art. 209 § 1 k.k.”, jednak kwestii tej w żaden sposób nie uzasadnił, przywołując jedynie art. 91 § 1 k.k. w sentencji orzeczenia. Trudno także mówić o wykładni prawa w wyroku Sądu Rejonowego w Bytomiu z dnia 6 sierpnia 2015 r., II K 27/15. W sprawie tej oskarżonemu zarzucono popełnienie trzech odrębnych przestępstw z art. 209 § 1 k.k., popełnionych na szkodę tej samej pokrzywdzonej w okresach od lutego 2012 r. do sierpnia 2012 r., od maja 2013 r. do września

2013 r. i od listopada 2013 r. do stycznia 2014 r. Sąd Rejonowy uznał oskarżonego za winnego popełnienia wszystkich trzech tak opisanych czynów, przy czym uznał, że czyny drugi i trzeci „stanowią ciąg przestępstw z art. 209 § 1 k.k.” W uzasadnieniu wskazał jedynie lakonicznie, iż w związku z okolicznościami popełnienia przez oskarżonego „trzech tożsamyh przestępstw Sąd był zobligowany do zbadania czy nie zostały one popełnione w warunkach ciągu przestępstw. Warunkiem uznania, iż przestępstwa popełniono w ramach ciągu w rozumieniu art. 91 k.k., prócz popełnienia przez sprawcę kilku czynów wyczerpujących znamiona określone w tożsamyh przepisach ustawy karnej są krótkie odstępy czasu pomiędzy poszczególnymi czynami, a także popełnienie ich zanim zapadł pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny co do któregośkolwiek z nich. W rozpatrywanym przypadku zdaniem Sądu wszystkie te przesłanki zostały spełnione jedynie w odniesieniu do czynów opisanych w punktach II i III wyroku. Albowiem czyny te zostały popełnione w odstępie zaledwie miesiąca, tym samym została w ich wypadku spełniona przesłanka krótkich odstępów czasu. Okres czasu jaki minął pomiędzy pierwszym i drugim z przypisanych sprawcy czynów jest w opinii Sądu zbyt długi by móc stwierdzić, że również i ten czyn należy do tego samego ciągu przestępstw. Tym samym uzupełnił Sąd kwalifikację prawną czynów oskarżonego opisanych w punktach II i III wyroku o przepis art. 91 § 1 k.k.” Pomijając fakt, że uzasadnieniu tym nie odniesiono się do przesłanki „wykorzystania tej samej sposobności”, o której mowa w art. 91 § 1 k.k., należy zauważyć, iż nie opisano w nim, z czego wynikały przerwy w niealimentacji pomiędzy tak opisanymi zachowaniami.

Natomiast w wyroku z dnia 11 maja 2015 r., VIII K 175/14, Sąd Rejonowy Katowice – Zachód w Katowicach w miejsce zarzuczonego oskarżonemu jednego czynu z art. 209 § 1 k.k., popełnionego w okresie od listopada 2007 r. do marca 2010 r. oraz od października 2011 r. do listopada 2012 r. – uznał go za winnego dwóch występów z art. 209 § 1 k.k., pierwszego

popelnionego w okresie od dnia 1 stycznia 2008 r. do dnia 25 kwietnia 2010 r., drugiego zaś – od dnia 8 września 2011 r. do dnia 1 czerwca 2012 r. W uzasadnieniu tego orzeczenia „ustalając okres, w którym oskarżony zaniechał alimentacji Sąd wziął pod uwagę, iż był on pozbawiony wolności pomiędzy 26 kwietnia 2010 r. a 7 września 2011 r.”, a także to, że dokonał jednorazowej wpłaty alimentów w grudniu 2007 r. i okresy te wyeliminował z okresów przestępnej niealimentacji. Sąd uznał, że „zgodnie z ustalonym stanem faktycznym jego opisane wyżej zachowania, z uwagi na wyodrębnienie zintegrowanych zespołów czynności oskarżonego oraz tożsamość motywacji, stanowiły, jako przejaw aktywności (...) realizującej określoną decyzję woli, w istocie dwa odrębne czyny zabronione, a zatem odmiennie aniżeli w skardze publicznej”. Trudno uznać takie stwierdzenie za wykładnię przepisu art. 209 § 1 k.k. w aspekcie poruszonym we wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich.

Podobne do opisanego wyżej stanowisko zajął Sąd Rejonowy w Pabianicach w wyroku z dnia 12 maja 2015 r., II K 792/14, w którym w miejsce jednego czynu z art. 209 § 1 k.k. popelnionego w okresie od marca 2009 r. do września 2014 r. – z wyłączeniem okresów wskazanych w akcie oskarżenia – uznał oskarżonego za winnego dwóch przestępstw z art. 209 § 1 k.k., jednego popelnionego w okresie od marca 2009 r. do listopada 2009 r., a drugiego – w okresie od sierpnia 2011 r. do sierpnia 2014 r. „z wyłączeniem miesiąca grudnia 2011 r.” W uzasadnieniu Sąd ten wskazał, że „fakt uiszczania przez oskarżonego alimentów w okresie od grudnia 2009 r. do lipca 2011 r., a zatem w okresie ponad półtora roku, stanowił przerwanie okresu niealimentacji nawet przy założeniu, iż przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. ma charakter przestępstwa trwałego.” (...) „Przyjęcie w takiej sytuacji istnienia dwóch czynów zabronionych miało oparcie w ujęciu ontologicznym, ale także i ujęciu normatywnym.”

Wreszcie trudno też dopatrzeć się wykładni prawa w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 16 maja 2014 r., VI Ka 84/14,

zmieniającym wyrok Sądu Rejonowego w Pszczynie, którym uznano oskarżonego za winnego popełnienia „działając w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu” ciągu trzech przestępstw z art. 209 § 1 k.k. – popełnionych odpowiednio w okresie od dnia 1 sierpnia 2010 r. do dnia 31 października 2011 r., od dnia 1 grudnia 2011 r. do dnia 31 maja 2012 r. i od dnia 1 września 2012 r. do dnia 31 maja 2013 r. Sąd Okręgowy natomiast ustalił, iż „przypisane oskarżonemu przestępstwa stanowią jeden czyn wyczerpujący znamiona przestępstwa z art. 209 § 1 k.k., popełniony w okresach opisanych w pkt 1 zaskarżonego wyroku”. W uzasadnieniu Sąd stwierdził, że „zachodzą wszelkie przesłanki aby zachowanie oskarżonego zostało potraktowane jako jeden czyn z tym, że popełniony w różnych okresach czasu. Zasadniczo bowiem we wszystkich zarzucanych okresach tożsamy jest podmiot pokrzywdzony, sprawca, sposób działania i przede wszystkim zamiar towarzyszący sprawcy.” Ponadto Sąd podniósł, że „nie zachodzą praktyczne względy aby różnicować sytuację prawną sprawcy, który nie wpłaca alimentów w ogóle przykładowo przez okres 3 lat, od tego sprawcy, który w tym okresie wpłacił alimenty dobrowolnie na przykład dwukrotnie. Przypisywanie wówczas takiej osobie popełnienia trzech czynów zamiast jednego (co należy odczytywać jako sytuację niekorzystną), pomimo tego, że sprawca wykazał jednak przejawy pozytywnego stosunku do obowiązku alimentacyjnego jest co najmniej nieracjonalne.” Dodać należy, że z uzasadnienia wydaje się wynikać, iż przerwy pomiędzy okresami niealimentacji (wynoszące raz miesiąc, a raz 3 miesiące) spowodowane były wpłaceniem przez oskarżonego „kilku kwot tytułem alimentów”.

Przedstawiona analiza wskazanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich orzeczeń sądów powszechnych wskazuje, że różnice pomiędzy nimi wynikają nie z odmiennej wykładni prawa, lecz są następstwem różnic w stosowaniu przepisów prawa. W pierwszym wypadku chodzi o ustalenie znaczenia danego przepisu prawnego, czyli tego, do jakich stanów faktycznych ma on zastosowanie, natomiast istota drugiego to proces niejako odwrotny, nastawiony

na ustalenie skutków prawnych rozpatrywanego stanu faktycznego (por. postanowienie SN z dnia 25 lutego 2016 r., I KZP 18/15).

Natomiast w trzech przywołanych we wniosku orzeczeniach Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 15 marca 2015 r., III KK 414/14, LEX nr 1665592, wyrok z dnia 9 listopada 2011 r., IV KK 321/11, LEX nr 1044059 oraz wyrok z dnia 19 maja 2010 r., V KK 74/10, LEX nr 584784) trudno wskazać na jakiegokolwiek rozbieżności w wykładni art. 209 § 1 k.k. W każdym z nich Sąd Najwyższy wskazał, że przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. jest wprawdzie przestępstwem trwałym, ale nie jest możliwe włączanie do okresu uporczywej niealimentacji przerw wywołanych na przykład tym, że zobowiązany nie był w stanie wykonać tego obowiązku albo osoba uprawniona do alimentacji w tym czasie nie znajdowała się w sytuacji zagrożenia. W konsekwencji – jak stwierdzono w wyroku III KK 414/14 – w takim wypadku należy rozważyć konstrukcję czynu ciągłego lub ciągu przestępstw, z tym że mając na względzie wymóg pierwszego z powołanych przepisów („z góry podjęty zamiar”) w rzeczywistości w grę wchodzić może jedynie instytucja ciągu przestępstw, pod warunkiem spełnienia wymogu krótkich odstępów czasu lub pozostawanie poszczególnych przestępstw niealimentacji w realnym zbiegu.

Nie mogą stanowić również podstawy podjęcia uchwały na podstawie art. 60 u.s.n. ewentualne rozbieżności w doktrynie prawa, przy czym zauważyć trzeba, że we wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich nie wskazano w istocie, aby takie rozbieżności wystąpiły w zakresie objętym sformułowanymi pytaniami. Prawdą jest, że pewne kontrowersje wzbudziło w piśmiennictwie przyjęcie, czy przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. ma charakter przestępstwa trwałego. Za takim określeniem – ugruntowanym także w orzecznictwie Sądu Najwyższego - opowiada się większość autorów (por. m.in. S. Hypś: [w:] M. Królikowski, R. Zawłocki [red.]: Kodeks karny. Komentarz, Część szczególna, Tom I, Warszawa 2013, s. 768; A. Wąsek, J. Warylewski [w:] A. Wąsek, R. Zawłocki [red.]: Kodeks karny. Część szczególna. Tom

I. Komentarz do artykułów 117 – 221, 4. wyd., Warszawa 2010, s. 1251; M. Szewczyk [w:] A. Zoll [red.]: Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Komentarz do art. 117 – 277 k.k., 4. wyd., Warszawa 2013, s. 907; J. Kosonoga [w:] R. A. Stefański [red.]: Kodeks karny. Komentarz, 2. wydanie, Warszawa 2015, s. 1319; Z. Siwik [w:] M. Filar [red.]: Kodeks karny. Komentarz, 5. wydanie, Warszawa 2016, s. 1297-1298), odmienny pogląd zaś prezentowany jest incydentalnie (por. A. Marek: Kodeks karny. Komentarz, wyd. 5, Warszawa 2010, s. 475). Panuje jednak pełna zgodność (przyznana także we wniosku Rzecznika) co do tego, że przestępstwo to jest przestępstwem zbiorowym oraz wieloczynowym. Istota jego polega na wytworzeniu przez sprawcę określonego, zabronionego przez ustawę stanu i utrzymywanie takiego stanu przez dłuższy czas (por. m.in. postanowienie SN z dnia 18 lipca 1996 r., I KZP 15/96, WPP 1997, nr 1, s. 97-98). Do przestępstw takich zaś nie znajduje zastosowania konstrukcja czynu ciągłego z art. 12 k.k. Musi zatem budzić zdziwienie odwoływanie się we wniosku do kryterium „krótkich odstępów czasu” w kontekście przyjętego w konstrukcji przestępstwa ciągłego z art. 12 k.k.

Problem przedstawiony we wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczy więc w istocie kwestii oceny okoliczności faktycznych ustalonych w danej sprawie, a w szczególności tego, jak długa przerwa w uporczywym uchylaniu się od obowiązku alimentacyjnego skutkuje uznaniem, że nastąpiło zakończenie czasu trwania przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. W zależności od okoliczności faktycznych sprawy zachowanie sprawcy może zatem stanowić bądź jeden czyn z art. 209 § 1 k.k., bądź też dwa lub więcej czynów, które w przypadku zaistnienia warunków określonych w art. 91 § 1 k.k. mogą stanowić ciąg przestępstw, albo też w przeciwnym razie mogą pozostawać odrębnymi przestępstwami pozostającymi w zbiegu realnym.

Skoro zatem we wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich nie wykazano występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżności w wykładni art. 209 § 1 k.k. – uzasadnione jest odmówienie podjęcia w tej kwestii uchwały zgodnie z art. 61 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Prokurator

Prokuratury Krajowej

Aleksander Herzog

SĄD NAJWYŻSZY
IZBA KARNA
00-951 Warszawa
Pl. Krasińskich 2/4/6

I KZP 1/17

~~OPLATA POBRANA
TEXE PERÇUE
umowa z InPost S.A. w Krakowie
nr IPK 5953385
z dnia 15 grudnia 2015 r.~~

OPLATA POBRANA
TEXE PERÇUE - POLOGNE
Umowa z Poczta Polska S.A.
ID nr 340953/W

R

(00)459007731727104373

Szanowny Pan
dr Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Za. zwrotnym poświadczaniem
odbioru

POLECONY

172